

Investigating the Effectiveness of Communication Visualization on Improving Marital Boredom, Marital Conflicts, Sexual Dissatisfaction and Extramarital Behaviors in Married Women Seeking Divorce in Tehran

Nagin Zenali Iraqi¹, Farhad kahrazei^{2*}, Sophia khaneghahi³

1-PhD student, Department of Psychology and Education, Islamic Azad University, Zahedan Branch, Zahedan, Iran.

2-Associate Professor, Department of Psychology and Education, University of Sistan and Baluchestan, Iran.

3-Assistant Professor, Department of Psychology and Education, Islamic Azad University, Zahedan Branch, Iran.

OPEN ACCESS Research Article

*Correspondence : Farhad kahrazei *

Farhad_kahraz@ped.usb.ac.ir

Received: October 21, 2024

Accepted: November 5, 2024

Published: Autumn 2024

Citation: kahrazei , F. (2024). Investigating the Effectiveness of Communication Visualization on Improving Marital Boredom, Marital Conflicts, Sexual Dissatisfaction and Extramarital Behaviors in Married Women Seeking Divorce in Tehran. *Journal of Psycho Research and Educational Studies*, 2(3): 95-112

Abstract

Marital relationship is one of the most important and stable relationships between people who marry with the aim of achieving belonging and peace. In some cases, couples do not get the comfort and peace they expect from marriage and face problems. The present study was conducted with the aim of investigating the effectiveness of communication visualization on improving couples' communication patterns, marital dissatisfaction, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors of married women seeking divorce in Tehran. The current research is a semi-experimental study and the statistical population of the research is made up of women applying for divorce who referred to the family counseling centers of the second district of Tehran in 1402. The data collection tool was the Marital Conflicts Questionnaire (Barati and Senai, 2014), the Marital Boredom Scale (Pines, 1966), the Sexual Satisfaction Questionnaire (Larson, 1988) and the Extramarital Behavior Attitude Questionnaire (Whitley), 2006. Checking the normality of the data was done using the Shapiro-Wilk test, the covariance analysis test in the inferential test section, and the analysis of variance test was used. All analyzes were performed by SPSS statistical software version 26 at a significance level of 0.05. The results showed that there is a significant difference between the groups in post-test and follow-up, marital boredom, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors ($P < 0.05$). Therapy based on communication imagery is effective in improving marital exhaustion, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors of married women seeking divorce in Tehran.

Key words: relational imagery, marital dissatisfaction, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors and married women seeking divorce

Extended Abstract

Introduction

Marital relationship is one of the most important and stable relationships between a person that a husband and wife get married with the aim of achieving peace of mind; In some cases, couples do not get the peace and belonging they expect from marriage and suffer marital heartbreak. Marital heartbreak occurs when couples realize that, despite all their efforts, their marital relationship has not given any special meaning to their lives. Considering the communication pattern of couples and marital boredom and sexual dissatisfaction and marital conflicts and extramarital behaviors in married women applying for divorce and its disastrous effects on couples' relationships, it is necessary to have effective interventions to help couples who are facing this problem. In the explanation and treatment of couples who are facing these problems, various theoretical models have been presented, among them, one of the treatment models that can be effective in treating and reducing the problems caused by extramarital relationships is communication visualization training. Communication imaging training is a process that, while giving awareness and information, teaches couples to become aware of the unconscious aspects of relationships and investigate their roots instead of solving their conflicts on the surface; succeeding in this task will lead to healing, growth and emotional security for the other. Therefore, according to the above, the purpose of this research was to investigate the effectiveness of communication visualization on improving the of marital heartbreak, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors (cheating) in married women seeking divorce in Tehran.

Methodology

This semi-experimental research was conducted with a pre-test and post-test design with a control group and a 2-month follow-up. The research population consisted of all women applying for divorce who referred to family counseling centers in Tehran in 1402. The sample size includes 40 married women applying for divorce who were included in the study by available sampling method. Using block random assignment method, they were divided into 2 groups: evidence (20 people), communication visualization (20 people). It is worth mentioning that the ethical principles of the Declaration of Helsinki, including the consent of the subjects to participate in the research, the confidentiality of information, the freedom of the participants to withdraw from the research, etc., were observed in this study. In addition, standard questionnaires were used in pre-test, post-test and follow-up.

Discussion and Results

The results showed that there is a significant difference between the groups in the post-test and follow-up of couples' boredom, marital conflicts, sexual dissatisfaction, and extramarital behaviors ($P < 0.05$). Therapy based on communication imagery is effective in improving marital burnout, marital conflicts, sexual dissatisfaction and extramarital behaviors of married women seeking divorce in Tehran. It is suggested that the results of this study be used in educational programs and policies of health and treatment and family health services and psychology and counseling clinics in public and private sectors.

بررسی اثربخشی تصویرسازی ارتباطی بر بهبود تأثیر دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران

نگین زینلی عراقی^۱، فرهاد کهرآزنی^{۲*}، سوفیا خانقاهی^۳

۱- دانشجوی دکتری روانشناسی عمومی، دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، زاهدان، ایران.

۲- دکتری گروه روانشناسی، دانشیار دانشگاه سیستان و بلوچستان، ایران.

۳- دکتری گروه روانشناسی، استادیار واحد زاهدان، دانشگاه آزاد اسلامی واحد زاهدان، زاهدان، ایران.

چکیده

رابطه زناشویی یکی از مهمترین و پایدارترین روابط بین فردی است که زن و شوهر باهدف رسیدن به تعلق خاطر و آرامش ازدواج می‌کنند؛ دربرخی از موارد زوجین تعلق خاطر و آرامش مورد انتظار خود را از ازدواج به دست نمی‌آورند و دچار مشکلات می‌شوند. پژوهش حاضر با هدف بررسی اثربخشی تصویرسازی ارتباطی بر بهبود الگوهای ارتباطی زوجین تأثیر، دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران انجام شد. پژوهش حاضر از نوع مطالعات نیمه تجربی بود و جامعه آماری پژوهش را زنان متقاضی طلاق مراجعه کننده به مراکز مشاوره خانواده تهران در منطقه دو در سال ۱۴۰۲ تشکیل دادند. ابزار جمع آوری داده‌ها، پرسشنامه‌ی تعارضات زناشویی (براتی و ثنایی، ۱۳۷۵)، مقیاس دلزدگی زناشویی (پاییز، ۱۹۶۶)، پرسشنامه رضایت جنسی (لارسون، ۱۹۸۸) و پرسشنامه نگرش به رفتارهای فرا زناشویی (ویتلی، ۲۰۰۶) بود. بررسی نرمال بودن داده‌ها با استفاده از آزمون شاپیرو-ویلک، آزمون تحلیل کوارینانس در بخش آزمون استنباطی و آزمون تحلیل واریانس استفاده شد. تمامی آنالیزها توسط نرم افزار آماری SPSS نسخه ۲۶ در سطح معناداری ۰/۰۵ انجام شد. نتایج نشان داد، بین گروه‌ها در پس آزمون و پیگیری، دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی تفاوت معنی داری وجود داشت ($P < 0.05$) درمان مبتنی بر تصویرسازی ارتباطی در بهبود دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران مؤثر هستند.

واژگان کلیدی: تصویرسازی ارتباطی، دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق.

دسترسی آزاد

مقاله علمی پژوهشی

نویسنده مسئول: فرهاد کهرآزنی

Farhad_kahraz@ped.usb.ac.ir

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۷/۳۰

تاریخ پذیرش: ۱۴۰۳/۸/۱۵

تاریخ انتشار: پاییز ۱۴۰۳

استناد: کهرآزنی، فرهاد (۱۴۰۳). بررسی اثربخشی

تصویرسازی ارتباطی بر بهبود تأثیر دلزدگی زناشویی،

تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا

زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران. فصلنامه

روان پژوهی و مطالعات علوم رفتاری پاییز ۱۴۰۳ ۲(۳): ۹۵

-۱۱۲.

بیان مسئله

زندگی مشترک از عوامل متعددی متأثر می‌شود که پاره‌ای از آنها ممکن است زوجین را بع طرف اختلاف و درگیری، جدایی روای و دلزدگی و حتی طلاق سوق دهد (۱). در یک ازدواج سرخورده یک یا هر دو زوج ضمن تجربی احساس گستگی از همسر و کاهش علایق ارتباطات متقابل، نگرانی‌های قابل توجهی در خصوص تخریب فزاینده رابطه و پیشروی به سمت جدایی و طلاق دارند (۲). طلاق یا متقاضی طلاق بودن یکی از شاخص‌های معتبر نارضایتی در روابط زناشویی و گستگی عاطفی بین زوجین است (۳). در این میان یکی از راه‌های نگرستن به ساختار خانواده و زوجین توجه به الگوهای ارتباطی است که از طریق آن زوج‌ها باید راه‌های جدید برقراری ارتباط با یکدیگر را فرا گیرند تا بتوانند فرضیه‌های اساسی پیوند دهنده خود و همسرشان را تغییر دهند (۴). در واقع، الگوهای ارتباطی به عنوان مجموعه‌ای از شبکه‌های ارتباطی شناخته می‌شوند که اغلب در یک خانواده رخ می‌دهند (۵). رابطه زناشویی^۱ یکی از مهمترین و پایدارترین روابط بین فردی است که زن و شوهر باهدف رسیدن به تعلق خاطر و آرامش ازدواج می‌کنند؛ در برخی از موارد زوجین تعلق خاطر و آرامش مورد انتظار خود را از ازدواج به دست می‌آورند و دچار دلزدگی زناشویی^۲ می‌شوند (۶). دلزدگی زناشویی زمانی بین زوجین، اتفاق می‌افتد که دو طرف، احساس خواهند کرد که تعهدشان هیچ مفهومی به زندگی آنها اضافه نخواهد کرد (۷) و می‌تواند نوعی از فرسودگی جسمی، عاطفی باشد که از اختلاف بین واقعیات زندگی مشترک شروع می‌شود (۸). همچنین رضایت جنسی^۳ به عنوان یک تجربه ذهنی، متشکل از واکنش‌های عاطفی و احساسی است که از ارزیابی کلی فعالیت جنسی ناشی می‌شود و به طور مستقیم بر سلامت عمومی فرد در ابعاد مختلف اثر می‌گذارد (۹). رضایت جنسی از ارکان مهم زندگی زناشویی بحساب می‌آید و نقش مهمی در خوشبختی زوجین دارد. بنابراین سازگاری در روابط جنسی از مهم‌ترین عوامل رضایت جنسی و شادکامی در زندگی زوجین است (۱۰). نارضایتی جنسی ممکن است ناشی از اختلالات عملکرد جنسی باشد. اختلالات عملکرد جنسی، که از مشکلات رایج و قابل درمان هستند، می‌توانند به شکل چشمگیری بر اعتماد به نفس و کیفیت زندگی افراد تأثیر بگذارند و به عنوان یکی از عوامل اصلی تنش‌های عاطفی و مشکلات در روابط زناشویی شناخته شده‌اند (۱۱). از مشکلات دیگر زناشویی می‌توان به خیانت و رفتارهای خارج از چارچوب زناشویی اشاره کرد که نوعی اختلال در رفتار بحساب می‌آید (۱۲). این رفتارها آسیب‌های فراوانی را برای افراد درگیر ایجاد می‌کنند. مطالعات بالینی و تحقیقات علمی نشان می‌دهند که خیانت، تأثیرات مخرب بر روابط زوجین می‌گذارد. که احساسات شدیدی از خشم علیه فرد مرتکب خطا تا احساسات درونی شرم، افسردگی، خستگی مفرط، احساس قربانی شدن و ترک شدن مشاهده می‌شود (۱۳). همچنین، واکنش‌هایی مانند پرخاشگری، ضرب و شتم، قتل همسر و خودکشی و بروز مشکلات روانشناختی متعدد می‌توان اشاره کرد (۱۴). بنا به آمار منتشر شده در ایران از هر ۵ ازدواج در کشور، یک مورد به طلاق کشیده می‌شود که شکست ۲۰ درصدی در هر ازدواج را نشان می‌دهد (۱۵). با توجه به شیوع مشکلات زناشویی مانند دلزدگی، عدم رضایت جنسی، تعارضات و رفتارهای خارج زناشویی در زنان خواستار طلاق و همچنین پیامدهای ناگوار این مشکلات بر روابط زوجین، ضرورت مداخلات موثر برای این زوجین آشکار می‌باشد (۱۶). از طرفی مدل‌های نظری گوناگونی برای درمان این مشکلات ارائه شد. در میان این مدل‌ها، یکی از روش‌های درمانی که می‌تواند در درمان و کاهش مشکلات ناشی از روابط خارج از چارچوب زناشویی موثر باشد، آموزش تصویرسازی ارتباطی^۴ است (۱۷).

¹ Communication patterns

² Marital Relationship

³ Marital heartbreak

⁴ sexual satisfaction

⁵ Communication visualization

آموزش تصویرسازی ارتباطی، روشی است که به زوجها کمک می‌نماید تا از جنبه‌های ناخودآگاه روابط خود آگاه گردند و به جای رویکرد سطحی به حل تعارض‌ها، به کاوش در ریشه‌های مسائل بپردازند. موفقیت در این فرایند منجر به بهبود، رشد و افزایش امنیت عاطفی در رابطه می‌شود (۱۸). به این ترتیب، زوجها یاد می‌گیرند که تعارضات را به عنوان فرصتی برای افزایش صمیمیت و تعمیق ارتباط با یکدیگر ببینند. این تغییرات، حتی اگر کوچک باشند، می‌توانند تأثیر قابل توجهی بر شادی و رضایت زوجین داشته باشند و آن‌ها را به منبعی از لذت برای یکدیگر تبدیل کنند (۱۹). این روش درمانی در مقایسه با سایر درمان‌های معمولی، اثربخشی بالاتری در درمان مشکلات روانشناختی دارد. این شیوه در طیف وسیعی از متغیرها مانند افزایش ارتباطات دوستانه و صمیمی بین زوجین، بهبود رضایت زناشویی، تقویت تعهد و اعتماد در روابط، افزایش شور و هیجان جنسی و عشق، و کاهش تعارضات زناشویی، مؤثر واقع شده است (۲۰). در همین زمینه سالاری فر و همکارانش (۱۴۰۱) نشان دادند، درمان تصویرسازی ارتباطی در الگوهای ارتباطی زوجین مؤثر هستند (۲۱). همچنین غلامرضایی و همکارانش (۱۴۰۰) نشان دادند، آموزش تصویرسازی ارتباطی بر کاهش (استرس، اضطراب و افسردگی) زنان آسیب‌دیده از روابط فرا زناشویی مؤثر می‌باشد (۲۲). و یا در مطالعه متین و همکارانش (۱۳۹۶) تصویرسازی ارتباطی در بهبود ارتباط زوجین و افزایش خوشبختی اثر خواهد داشت (۲۳). با توجه به اینکه پژوهش‌هایی که تاکنون انجام گرفته‌اند به بررسی تأثیر رویکرد تصویرسازی ارتباطی به صورت جداگانه بر تعارضات زناشویی پرداخته‌اند، ولی تاکنون پژوهشی بر بهبود دلزدگی زناشویی و نارضایتی جنسی و تعارضات زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی، با یکدیگر نپرداخته است. بنابراین با توجه به مطالب فوق هدف از این تحقیق بررسی اثر بخشی تصویرسازی ارتباطی بر بهبود، دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران بود.

روش اجرای پژوهش

این پژوهش نیمه تجربی با طرح پیش‌آزمون و پس‌آزمون با گروه کنترل و دوره پیگیری ۲ ماهه انجام شد. جامعه پژوهش را کلیه زنان متقاضی طلاق مراجعه کننده به مراکز مشاوره خانواده تهران در سال ۱۴۰۲ تشکیل دادند. حجم نمونه شامل ۴۰ نفر از زنان متاهل متقاضی طلاق که به روش نمونه‌گیری در دسترس وارد مطالعه شدند. با استفاده از روش تخصیص تصادفی بلوکی به ۲ گروه: کنترل (۲۰ نفر)، تصویرسازی ارتباطی (۲۰ نفر) تقسیم شدند. معیارهای ورود به مطالعه شامل مراجعه برای طلاق به دادگاه خانواده، داشتن حداقل سوادخواندن و نوشتن، عدم ابتلا به بیماری‌های حاد روانپزشکی بر اساس سوال در مورد سوابق روانپزشکی که تمایل برای شرکت در مطالعه بود. معیارهای خروج شامل غیبت بیش از ۳ جلسه در جلسات آموزشی، شرکت همزمان در جلسات مشاوره و روان درمانی دیگر، شروع به مصرف داروهای روان پزشکی و عدم تمایل برای شرکت در مطالعه و همچنین بروز هرگونه حادثه غیرمنتظره تأثیرگذار بر زندگی در مدت انجام پژوهش و فوت نزدیکان بود. قابل ذکر است که هر دو گروه آزمون و کنترل از لحاظ ویژگی‌های سن و تحصیلات هم‌تاسازی شدند.

شیوه انجام کار بدین شکل بود که پس از کسب مجوزهای لازم و کسب رضایت آگاهانه از افراد نمونه پرسشنامه اطلاعات دموگرافی میان آنها توزیع شد و برای تکمیل آنها محدودیت زمانی لحاظ نشد. سپس پرسشنامه‌های استاندارد تحقیق حاضر در مرحله پیش آزمون روی آنها اجرا شد. در ادامه آموزش روانشناختی تصویرسازی ارتباطی بر روی گروه آزمون اجرا گردید اما برای گروه گواه، هیچگونه مداخله‌ای اعمال نشد. همچنین درباره محرمانه بودن پرسشنامه‌ها و نتایج آنها به آزمودنی‌ها توضیحات لازم داده شد؛ بلافاصله بعد از اتمام مداخلات برای گروه آزمون، پرسشنامه‌های پژوهش برای گروه‌ها اجرا گردید. بعد از ۲ ماه از اجرای پرس آزمون به منظور سنجش ماندگاری اثر درمان آموزش روانشناختی تصویرسازی ارتباطی پرسشنامه‌های استاندارد پژوهش با هدف آزمون پیگیری بین آزمودنی‌های پژوهش توزیع شد و داده‌های مورد نیاز جمع آوری گردید. شایان ذکر است اصول اخلاقی بیانیه هلسینکی از جمله رضایت آزمودنی‌ها برای شرکت در پژوهش، محرمانه ماندن اطلاعات، آزادی شرکت کنندگان برای خروج از پژوهش و غیره در این مطالعه رعایت شد. به علاوه در پیش آزمون و پس آزمون و پیگیری از پرسشنامه‌های استاندارد زیر به کار رفت.

ابزار پژوهش

- پرسشنامه‌ی تعارضات زناشویی (براتی و ثنایی، ۱۳۷۵): این پرسشنامه به وسیله ی براتی و ثنایی تهیه و تنظیم شده است (۲۴) و دارای ۴۲ پرسش می‌باشد که هفت بعد یا زمینه‌ی تعارضات زناشویی را اندازه گیری می‌کند. در این پرسشنامه جهت نمره‌گذاری از روش لیکرت استفاده شده است؛ که به صورت هرگز، بندرت، گاهی اوقات، اکثر اوقات و همیشه بود و به ترتیب ۱ تا ۵ نمره گذاری گردید. در این ابزار نمره بیشتر به معنی تعارض بیشتر و نمره کمتر به معنای رابطه‌ی بهتر است. بیشترین نمره‌ی کل پرسشنامه ۲۱۰ و کمترین آن ۴۲ است. آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه روی یک گروه ۳۲ نفری برابر با ۰/۵۳ و برای ۷ خرده مقیاس آن از این پرسشنامه‌ی تعارضات زناشویی از قرار زیر بود: کاهش همکاری ۰/۳، کاهش رابطه‌ی جنسی ۰/۵، افزایش واکنش‌های هیجانی ۰/۷۳، افزایش جلب حمایت فرزندان ۰/۶۴، افزایش رابطه‌ی فردی با خویشاوندان خود ۰/۶۴، کاهش رابطه‌ی خانوادگی با خویشاوندان همسر و دوستان ۰/۶۴ و جدا کردن امور مالی از یکدیگر ۰/۵۱ است (۲۴). همچنین فرح بخش و همکارانش در سال ۲۰۰۵ میزان پایایی و روایی پرسشنامه را در شهر اصفهان با روش آلفای کرونباخ برای کل آزمون ۰/۶۹ بدست آوردند (۲۵).

- مقیاس دلزدگی زناشویی (پاییز، ۱۹۶۶): این پرسشنامه شامل ۲۱ سوال است که نشان دهنده نشانگان دلزدگی است. این پرسشنامه دارای سه مولفه خستگی عاطفی (افسردگی، ناامیدی و در دام افتادن)، خستگی روانی (بی‌ارزشی، سرخوردگی و خشم نسبت به همسر) و خستگی جسمانی (خستگی، سستی و اختلال خواب) است. تمام گویه‌ها روی یک مقیاس هفت امتیازی از هرگز = ۱ تا همیشه = ۷ پاسخ داده می‌شوند. در این مقیاس نمرات بالاتر نشان دهنده دلزدگی بیشتر است و حد بالای نمره ۱۴۷ و حد پایین نمره ۲۱ می‌باشد (۲۶). نویدی در سال ۱۳۸۴ ضریب پایایی این پرسشنامه برای یک دوره یک ماهه، ۰/۸۹ برای یک دوره دو ماهه ۰/۷۶ و برای یک دوره چهار ماهه ۰/۶۶ بود و ضریب آلفای کرونباخ نیز بین ۰/۹۳ تا ۰/۹۱ گزارش شده است (۲۷).

- پرسشنامه رضایت جنسی (لارسون، ۱۹۹۸): پرسشنامه رضایت جنسی لارسون شامل ۲۵ سوال به روش پاسخ‌دهی ۵ گزینه‌ای لیکرت می‌باشد و رضایت جنسی به صورت کلی را می‌سنجد. آلفای محاسبه شده برای این پرسشنامه ۰/۹۳ گزارش شده است. پاسخ به سوالات این پرسشنامه به صورت ۵ گزینه‌ای و بر اساس یک مقیاس لیکرتی از (هرگز، به ندرت، گاهی اوقات، بیشتر اوقات و همیشه) است. بر اساس این پرسشنامه نمره‌ها به طور کلی بین ۲۵ تا ۱۲۵ قرار می‌گیرد و طبقه‌بندی رضایت جنسی به سطوح عدم رضایت جنسی (نمره کمتر از ۵۰)، رضایت کم (نمره بین ۵۱ تا ۷۵)، رضایت متوسط (نمره بین ۷۶ تا ۱۰۰) و رضایت زیاد (نمره ۱۰۱ به بالاست) روایی این مقیاس از طریق همبستگی آن با خرده مقیاس رضایت جنسی پرسشنامه انریچ نیز محاسبه گردید که میزان آن

۰/۷۴ بدست آمد همچنین پایایی توسط طراحان محاسبه و آلفای کرونباخ آن ۰/۹۱ به دست آمد (۲۸).

بهرامی و همکاران (۱۳۹۵) در پژوهشی ثبات درونی سؤالات پرسشنامه رضایت جنسی به روش آلفای کرونباخ، بیشتر از ۰/۷ محاسبه شد. (۲۹). بهرامی و همکاران (۱۳۹۱) نیز در مطالعه‌ی خود از این ابزار برای بررسی رضایت جنسی زنان استفاده کرده و پایایی را از طریق آلفای کرونباخ ارزیابی شد که این ضریب ۰/۹۳ اعلام کردند (۳۰).

- پرسش‌نامه نگرش به رفتارهای فرا زناشویی (واتلی، ۲۰۰۸): دارای ۱۲ سؤال است. این سؤالات شامل «وفادار نبودن هرگز به کسی آسیب نمی‌رساند» و «وفادار نبودن به یکدیگر امری طبیعی است» می‌شدند. پاسخ‌ها در یک مقیاس هفت درجه‌ای لیکرتی از کاملاً موافقم (۷) تا کاملاً مخالفم (۱) تنظیم شده‌اند. سؤالات ۲، ۵، ۶، ۷، ۸، ۱۲ به صورت منفی نمره‌گذاری می‌شوند. کمینه نمره‌ای که فرد در این مقیاس به دست می‌آورد، ۱۲ و بیشینه آن ۸۴ است. یاسایی و همکارانش ۱۴۰۱ ضریب آلفای کرونباخ را بین ۰/۷۷ گزارش کرد که نشان‌دهنده همسانی درونی بالای این پرسشنامه است. (۳۱). عجم (۱۳۹۵) در پژوهشی پایایی پرسشنامه‌ی خیانت زناشویی به روش آلفای کرونباخ برای کل پرسشنامه ۰/۸۹ گزارش کرده است (۳۲). توپولو و دمیرتاش و فیچمن (۲۰۱۷) در پژوهشی پایایی پرسشنامه به روش آلفای کرونباخ ۰/۸۱ محاسبه کرده است (۳۳).

- در این پژوهش از پروتکل تصویرسازی ارتباطی بر اساس نظریه هندریکس (۱۹۹۶) استفاده شده است (۳۴). روایی پروتکل تصویرسازی ارتباطی در داخل ایران نیز، در پژوهش گلستانه و همکاران مورد تایید گزارش شده است که در قالب ۸ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای دو جلسه) روی شرکت کنندگان اجرا شد. ساختار جلسات زوج درمانی مبتنی بر تصویرسازی ارتباطی در جدول ۱ آمده است.

جدول ۱: ساختار جلسات زوج درمانی مبتنی بر تصویرسازی ارتباطی

جلسات	اهداف	روش
جلسه اول (معارفه و قرارداد)	برقراری ارتباط، ایجاد انگیزه، تصمیم به تلاش مسئولانه برای بهبود رابطه	مرور رفتارها و خاطرات خوب گذشته، آشناسازی و توجیه زوجین با تفاوت‌های موجود در ابعاد صمیمیت زن و مرد، تعیین روش‌های فعلی خشنود کردن همسر، مشخص کردن نیازها و آرزوهای برآورده نشده، ارائه هدیه‌های غیره منتظره، انجام فعالیت‌های مفرح مشترک
جلسه دوم (افزایش خودآگاهی)	مرور خاطرات دوران کودکی و کشف ساختار ایماگو (تصویر ذهنی از خود) فرد، بررسی تاریخچه روابط صمیمانه و الگوهای ارتباطی، کشف ناکامی‌های اصلی دوران کودکی و نحوه واکنش به آنها	بازگشت به خانه کودکی و مرور خاطرات، بررسی سبک دلبستگی زوجین و الگوی برقراری ارتباط، بررسی الگوی ارتباطی در خانواده اصلی زوجین، نوشتن ویژگی‌های مثبت و منفی والدین و تأثیر آن بر فرد، بررسی نیازهای برآورده نشده مربوط به پیوندهای عاطفی و دلبستگی، توضیح مفهوم مغز قدیم و جدید و عملکردش در نحوه واکنش فرد به ناکامی‌ها و تجارب ارتباطی
جلسه سوم (شناخت همسر)	شناخت عمیق همسر، بررسی انتظارات و نیاز همسر برای ایجاد و حفظ پیوند عاطفی، بررسی برنامه‌های پنهان ذهن و تأثیر آن بر روابط فعلی زوج‌ها	نوشتن ویژگی‌های مثبت و منفی همسر، مقایسه خصوصیات همسر با تصویر ذهنی خود (ایماگو)، بررسی نیازهای عاطفی برآورده نشده همسر، تأثیر متقابل تصویر ذهنی خود با ویژگی‌های همسر، بررسی تأثیر بحث و توضیح در مورد عاشق شدن از دیدگاه تصویرسازی ارتباطی

جلسه چهارم (کار شناخت زخم‌های عاطفی یکدیگر، مرور و در میان گذاشتن نتایج جلسه اول تا سوم با همسر، ناتمام از دوران کودکی و یادگیری مکالمه یکدیگر، ارسال پیام‌های موثر و روشن به یکدیگر، اصلاح الگوی ارتباطی و باورهای زوجین در مورد صمیمیت)

جلسه پنجم (بستن ایجاد تعهد مشترک و اطمینان از با هم بودن، شناسایی تعارض‌ها زوجین و سبک‌های حل تعارض آنان، افزایش سطح صمیمیت و ارضاء نیازها)

جلسه ششم (تجدید ایجاد منطقه امن، افزایش صمیمیت و التیام زخم‌های عاطفی، بررسی ابعاد صمیمیت زوجین، ابعاد چرخه‌های مثبت تعامل، افزایش رفتارهای مثبت متقابل و کاهش رفتارهای منفی)

جلسه هفتم (ابزار خشم و بخشودگی) بیان و تخلیه خشم در یک محیط امن و سازنده، کاهش و حل رنجش‌های گذشته، التیام زخم‌های عاطفی

جلسه هشتم (جمع‌بندی و اختتام) جمع‌بندی و نتیجه‌گیری، یکپارچه‌سازی خود

داده‌های این پژوهش با استفاده از نرم افزار SPSS ویرایش ۲۶ در دو سطح توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت که در آن متناسب با سطح سنجش متغیرها از آمارهای توصیفی (میانگین و انحراف معیار) و استنباطی (تحلیل واریانس اندازه مکرر یک طرفه) در سطح معنادار بر اساس میزان آلفا ۰/۰۵ استفاده شد.

یافته‌ها

در این پژوهش ۴۰ نفر از زنان متأهل متقاضی طلاق حضور داشتند که میانگین و انحراف معیار سن برای گروه تصویرسازی ارتباطی ۳۸/۲±۷/۱۲؛ گروه گواه ۳۹/۸±۶/۳۵ بود.

نتایج میانگین و انحراف معیار متغیر دلزدگی زناشویی، نارضایتی جنسی، رفتارهای فرا زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری در ۲ گروه در جدول ۲ ارائه شد. با توجه به اطلاعات این جدول، میانگین نمرات دلزدگی زناشویی برای گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در پس آزمون و پیگیری کمتر از پیش آزمون ابدست آمده است. میانگین نمرات دلزدگی زناشویی برای گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در پیش آزمون بیشتر از پس آزمون و پیگیری بود.

میانگین نمرات نارضایتی جنسی برای گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در پیش آزمون بیشتر از پس آزمون و پیگیری بود.

میانگین نمرات تعارضات زناشویی برای گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در پیش آزمون کمی بیشتر از پس آزمون بود و در پیگیری کمتر بدست آمده است.

میانگین نمرات رفتارهای فرا زناشویی برای گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری تفاوت چندانی مشاهده نشد.

همانطور که در جدول ۲ ملاحظه می‌شود، نمرات آزمودنی‌های گروه آزمایش (درمان مبتنی بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) در نارضایتی جنسی و دلزدگی زناشویی در مراحل پیش آزمون پس آزمون و پیگیری تفاوت داشته است.

جدول ۲: میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق در مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری در ۲ گروه

متغیر	زمان	گروه آزمایش (آموزش تصویرسازی ارتباطی)		کنترل
		انحراف معیار	میانگین	
دلزدگی زناشویی	پیش آزمون	۱۱۲/۷۰	۵/۶۵۸	انحراف معیار
	پس آزمون	۷۵/۱۰	۷/۸۲	میانگین
	پیگیری	۷۵/۷۰	۶/۷۸۳	انحراف معیار
نارضایتی جنسی	پیش آزمون	۱۱۰/۸۰	۷/۶۶۱	انحراف معیار
	پس آزمون	۶۰/۸۰	۱۳/۴۵۴	میانگین
	پیگیری	۶۰/۴۵	۱۳/۴۳۴	انحراف معیار
تعارضات زناشویی	پیش آزمون	۱۶۵/۸۰	۹/۴۱۸	انحراف معیار
	پس آزمون	۱۶۶/۲۵	۸/۶۳۸	میانگین
	پیگیری	۱۶۵/۹۵	۸/۵۱۳	انحراف معیار
رفتارهای فرا زناشویی	پیش آزمون	۵۰/۷۵	۴/۱۹۱	انحراف معیار
	پس آزمون	۴۹/۹۵	۴/۷۲۹	میانگین
	پیگیری	۴۹/۷۰	۴/۶۵۸	انحراف معیار

با توجه به نتایج جدول ۳ اگر مقدار سطح معنی داری بزرگتر از مقدار خطا باشد، صفر را نتیجه می‌گیریم و در صورتی که مقدار سطح معنی داری از مقدار خطا کوچکتر باشد یک را نتیجه می‌گیریم.

جدول ۳: نتیجه پیش فرض آزمون نرمال بودن متغیرهای پژوهش در پیش آزمون و پس آزمون

آزمون شاپیرو ویلک			متغیر
آماره	درجه آزادی	سطح معنی داری	
۰/۹۷۹	۶۰	۰/۳۸۷	دلزدگی زناشویی
۰/۹۸۸	۶۰	۰/۸۱۷	نارضایتی جنسی
۰/۹۶۷	۶۰	۰/۱۰۱	تعارضات زناشویی
۰/۹۷۳	۶۰	۰/۲۱۶	رفتارهای فرا زناشویی

با توجه به نتایج جدول ۳ چون مقدار سطح معنی داری برای متغیرها بزرگتر از مقدار خطای ۰/۰۵ است در نتیجه برای این متغیرها توزیع نرمال را پذیرفته و جهت آزمون فرضیات از آزمون‌های پارامتریک استفاده می‌شود. به منظور بررسی رعایت پیش فرض تساوی واریانس‌ها و ماتریس کوواریانس‌های دو گروه در پیش آزمون و پس آزمون، از آزمون لون و تحلیل واریانس یک راهه استفاده شد.

جدول ۴: نتایج آزمون لون در مورد فرض تساوی واریانس در میزان دلزدگی زناشویی در مرحله پیش آزمون و پس آزمون

مرحله	متغیرها	آماره لون	درجه آزادی اول	درجه آزادی دوم	سطح معنی داری
پیش آزمون	دلزدگی زناشویی	۰/۲۴۳	۱	۳۸	۰/۶۲۵
پیش آزمون	نارضایتی جنسی	۱/۴۴۴	۱	۳۸	۰/۲۳۷
پیش آزمون	تعارضات زناشویی	۰/۱۱۳	۱	۳۸	۰/۷۳۹
پیش آزمون	رفتارهای فرا زناشویی	۴/۰۳۹	۱	۳۸	۰/۰۵۲
پس آزمون	دلزدگی زناشویی	۰/۳۶۷	۱	۳۸	۰/۴۵۸
پس آزمون	نارضایتی جنسی	۱/۲۳۱	۱	۳۸	۰/۲۵۱
پس آزمون	تعارضات زناشویی	۰/۰۹۸	۱	۳۸	۰/۴۷۱
پس آزمون	رفتارهای فرا زناشویی	۳/۱۲۳	۱	۳۸	۰/۰۴۲

همان گونه که در جدول ۴ ملاحظه می‌شود، فرض صفر برای تساوی واریانس دو گروه در پیش آزمون و پس آزمون برای میزان دلزدگی زناشویی، نارضایتی جنسی، تعارضات زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی تأیید می‌گردد. یعنی فرض تساوی واریانس‌های میزان دلزدگی زناشویی، نارضایتی جنسی، تعارضات زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی در گروه آزمایش تحت درمان با آموزش تصویرسازی ارتباطی و کنترل در پیش آزمون تأیید گردید. این یافته نشان می‌دهد که در تحلیل واریانس‌های دو گروه در پس آزمون و پیگیری، به دلیل همگنی واریانس‌های گروه‌ها در پیش آزمون، این تأثیرات متغیر مستقل (درمان متمرکز بر آموزش تصویرسازی ارتباطی) خواهد بود که در تفاوت احتمالی نمرات دو گروه، نقش خواهد داشت.

بر این اساس نتایج آزمون تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر در جدول ۵ ارائه شده است. در اثر زمان با توجه به اینکه برای میزان تعارضات زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی معنادار شده است ($P > 0.05$)، بنابراین بین سه مرحله پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری در این متغیر در گروه‌های آزمایشی و گواه تفاوت وجود ندارد. همچنین با توجه به نتایج جدول که نشان می‌دهد بین گروه و زمان، تعامل وجود ندارد ($P > 0.05$) مشخص می‌گردد بین مراحل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری بین گروه درمانی و گروه گواه در میزان تعارضات زناشویی و رفتارهای فرا زناشویی تفاوت وجود ندارد.

جدول ۵: نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر مربوط به اثرات درون گروهی و برون گروهی میزان تعارضات زناشویی و

رفتارهای فرا زناشویی

اثرات	منبع	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	F آماره	سطح معناداری	مجذورات
تعارضات زناشویی	زمان	۱/۵۱۷	۱/۲۶۲	۱/۲۰۲	۰/۰۱۹	۰/۹۳۳	۰/۰۰۱
	درون آزمودنی	۴/۳۱۷	۱/۲۶۲	۳/۴۲	۰/۰۵۳	۰/۸۷۲	۰/۰۰۱
	خطا	۳۱۱۴/۸۳۳	۴۷/۹۶۲	۶۴/۹۴۴			
رفتارهای فرا زناشویی	بین آزمودنی	۷۵/۲۰۸	۱	۷۵/۲۰۸	۰/۳۲۹	۰/۵۶۹	۰/۰۰۹
	خطا	۸۶۷۵/۹۱۷	۳۸	۲۲۸/۳۱۴			
	درون آزمودنی	۱۹/۲۶۷	۱/۵۵۱	۱۲/۴۲۲	۰/۹۳۱	۰/۳۷۹	۰/۰۲۴
نارضایتی جنسی	زمان	۱۶۸۷۵/۷۱۷	۱/۶۰۷	۱۰۵۰۴/۱۵۳	۱۶۰/۴۲۱	۰/۰۰۱	۰/۸۰۸
	درون آزمودنی	۱۶۹۰۰/۸۱۷	۱/۶۰۷	۱۰۵۱۹/۷۷۶	۱۶۰/۶۶	۰/۰۰۱	۰/۸۰۹
	خطا	۳۹۹۷/۴۶۷	۶۱/۰۵	۶۵/۴۷۹			
دلزدگی جنسی	بین آزمودنی	۳۲۳۰۸/۰۰۸	۱	۳۲۳۰۸/۰۰۸	۱۹۹/۰۲۵	۰/۰۰۱	۰/۸۴
	خطا	۶۱۶۸/۵۸۳	۳۸	۱۶۲/۳۳۱			
	درون آزمودنی	۹۰۲۹/۵۱۷	۱/۸۱۶	۴۹۷۱/۸۸۸	۳۰۶/۴۲۲	۰/۰۰۱	۰/۸۹
دلزدگی جنسی	زمان	۹۵۲۸/۰۵	۱/۸۱۶	۵۲۴۶/۳۹۳	۳۲۳/۳۴	۰/۰۰۱	۰/۸۹۵
	درون آزمودنی	۱۱۱۹/۷۶۷	۶۹/۰۱۲	۱۶/۲۲۶			
	خطا	۲۰۹۰۸/۸	۱	۲۰۹۰۸/۸	۲۷۲/۶۸۶	۰/۰۰۱	۰/۸۷۸
بین آزمودنی	۲۹۱۳/۷۳۳	۳۸	۷۶/۶۷۷				

با توجه به نتایج جدول ۶ ملاحظه می‌گردد، در دلزدگی زناشویی و نارضایتی جنسی بین مرحله پیش آزمون با دو مرحله پس آزمون و ($P>0.05$) پیگیری تفاوت معنادار وجود دارد، اما بین مراحل پس آزمون و پیگیری تفاوت معنادار نبود.

جدول ۶: مقایسه زوجی گروه‌های آزمایشی و کنترل در مراحل سنجش در میزان نارضایتی جنسی و دلزدگی زناشویی

مرحله	گروه (I)	گروه (J)	تفاوت میانگین (I-J)	خطای استاندارد	سطح معناداری	۹۵٪ فاصله اطمینان	
						حد پایین	حد بالا
میزان دلزدگی زناشویی	پس آزمون	پس آزمون	۱۸/۵۲۵	۰/۹۵۸	۰/۰۰۱	۱۶/۱۲۵	۲۰/۹۲۵
	پیش آزمون	پیگیری	۱۸/۲۷۵	۰/۸۸	۰/۰۰۱	۱۶/۰۷۱	۲۰/۴۷۹
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۲۵	۰/۷۱۹	۰/۹۹۸	-۲/۰۵۲	۱/۵۵۲
میزان نارضایتی جنسی	پس آزمون	پس آزمون	-۲۴/۸۲۵	۱/۷۷	۰/۰۰۱	-۲۹/۲۵۷	-۲۰/۳۹۳
	پیش آزمون	پیگیری	-۲۵/۴۷۵	۱/۸۹۵	۰/۰۰۱	-۳۰/۲۲۱	-۲۰/۷۲۹
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۶۵	۱/۰۸	۰/۹۹۸	-۳/۳۵۵	۲/۰۵۵
تعارضات زناشویی	پس آزمون	پس آزمون	-۲۲/۵۷۸	۱/۶۷	۰/۰۰۱	-۲۱/۲۵۷	-۱۸/۳۹۳
	پیش آزمون	پیگیری	-۲۳/۴۷۵	۱/۷۶۴	۰/۰۰۱	-۲۹/۲۲۱	-۱۸/۷۲۹
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۵۸	۱/۰۹	۰/۸۷۹	-۳/۲۶۸	۲/۴۳۱
رفتارهای فرا زناشویی	پس آزمون	پس آزمون	-۲۳/۵۹۱	۱/۲۴	۰/۰۰۱	-۲۷/۴۲۸	-۱۹/۴۷۸
	پیش آزمون	پیگیری	-۲۴/۲۳۵	۱/۴۷۱	۰/۰۰۱	-۲۸/۴۹۴	-۱۹/۳۲۷
	پس آزمون	پیگیری	-۰/۶۵	۱/۰۸	۰/۹۹۸	-۳/۳۵۵	۲/۰۵۵

بحث و نتیجه گیری

هدف از پژوهش حاضر تعیین اثر بخشی تصویرسازی ارتباطی بر بهبود دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی (خیانت) در زنان متاهل متقاضی طلاق در تهران بود. نتایج نشان داد بین آموزش تصویر سازی ارتباطی و گروه کنترل در الگوهای ارتباطی، ارتباط معنی داری وجود دارد. این نتیجه با نتایج پژوهش‌های امینی خوئی و همکاران (۱۳۹۴) (۳۵)، متین و همکاران (۱۳۹۶) (۲۳)، اسمیت و همکاران (۲۰۱۶) (۳۶) و مورو و همکاران (۲۰۱۶) (۳۷)، هماهنگ و همسو بود. برای مثال، سالاری فر و همکارانش (۱۴۰۱) نتایج حاصل از پژوهش آنها می‌توان گفت درمان تصویرسازی ارتباطی در الگوهای ارتباطی زوجین مؤثر بود (۲۱). ویسی و همکارانش (۱۳۸۸) نتایج حاکی از اثربخشی آموزش فنون تصویرسازی ارتباطی در افزایش رضایت زناشویی زنان بود (۳۸). در مولفه‌های آموزش فنون تصویرسازی ارتباطی بر رضایت زناشویی، ارتباط و حل تعارض با اطمینان مورد تأیید قرار گرفتند. اسمیت و همکاران (۲۰۱۶) ضمن پژوهشی به این نتیجه رسیدند که ارتباط درمانی یا تصویر سازی ارتباطی باعث افزایش الگوی ارتباطی سازنده و کاهش الگوهای ارتباطی اجتنابی و ایجاد توقع و یاکناره‌گیری می‌شود (۳۶). در پژوهشی دیگر امینی خوئی و

همکاران (۱۳۹۴) گزارش کردند که برنامه آموزش مهارت‌های زندگی و تصویر سازی ارتباطی در بهبود الگوهای ارتباطی زوجین جوان موثر می باشد (۳۵).

در تبیین این نتایج بر مبنای نظریه اسمیت و همکاران (۲۰۱۶) می توان گفت که شناخت‌ها و رفتارهای مشکل آفرین و مسأله ساز در زوجین آموخته شده است (۳۶). بنابراین الگوهای ارتباطی خاصی که در خانواده وجود دارد باعث تداوم یافتن شناخت‌ها و رفتارهای مشکل ساز می شوند. زوج‌های دارای مشکل ارتباطی دچار نقص در مهارت‌های ارتباطی، حل مسأله، مدیریت استرس، ابراز هیجان‌ها و غیره هستند که تداوم آنها باعث افزایش مشکلات ارتباطی می شود. آموزش زوج درمانی به روش تصویر سازی ارتباطی به زوج‌ها کمک می کند تا با درک فرایندهای ناخودآگاه، یادگیری مهارت‌هایی برای التیام زخم‌های کودکی و جداسازی روابط زناشویی از تأثیرات گذشته زمینه را برای ایجاد تماس سالم و سازنده با همسر فراهم کند و باعث افزایش درک و ایجاد فضای امن برای گواه و ابراز سالم احساسات منفی آنها و کاهش فاصله روانی-عاطفی بین زوجین شود (۳۷).

یکی از تکنیک‌های مهم تصویرسازی ارتباطی می تواند به زوجین تعاملات منفی، نجات بخشند و تعارضات در رابطه را حل و فصل نموده و صمیمیت بیشتری را تجربه کنند (۳۹). ارائه راه‌حل‌های ارتباط محور منجر به این می شود که افراد توانمندی حل مشکل بیشتری را نیز در خود یافته و در هنگام مواجهه با مسائل مختلف بتوانند از آن استفاده مناسب نمایند (۲۳). در طی این فرایند زوجین نحوه گفتگوی مؤثری را می آموزند که می تواند آنها را حل مشکلات و تعارضاتشان یاری دهد. در واقع آنها یاد می گیرند به جای اجتناب از بحث در مورد مشکلاتشان می توانند با روش مؤثر و از طریق گفتگو، تعارضاتشان را حل کنند، لذا اثربخشی این درمان بر بهبود الگوهای ارتباطی زوجین. دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی (خیانت) در زنان متأهل متقاضی طلاق در تهران دور از انتظار نمی باشد. در تبیین دیگر این نتیجه بر مبنای نظر سالاری فر و همکاران (۱۴۰۱) می توان گفت که صاحب نظران رویکرد تصویر سازی ارتباطی معتقدند که یکی از اصلی ترین علل طلاق و مشکلات زناشویی میان زوج‌ها، وجود مشکلات بر طرف نشده در هر یک از زوج‌ها و تأثیر آنها بر روابط فعلی آنان است. این رویکرد به همسران کمک می کند، مهارت‌هایی را برای التیام روابط زناشویی از تأثیرات گذشته پیدا کنند و به این شکل شرایط ایجاد روابط سالم همراه با درک و همدلی فراهم شود. همچنین تمرین‌های افزایش رفتارهای توجهی و مراقبتی از همسر خویش به زوج‌ها جهت حل مشکلات، بهبود صمیمیت و افزایش تعاملات عاطفی مثبت میان زوج‌ها کمک شایانی می کند (۲۱). لذا میتوان گفت که زوج درمانی به روش تصویر سازی ارتباطی از طریق بهبود الگوهای ارتباطی و افزایش آگاهی از تأثیرات گذشته، می تواند به طور مؤثری به کاهش طلاق در میان زوجین متقاضی طلاق منجر شود. این روش با ایجاد یک فضای امن و همدلانه برای هر دو طرف، به آنها کمک می کند تا نه تنها زخم‌های گذشته را التیام بخشند بلکه روابطی مستحکم و پایدار بر پایه محبت و فهم متقابل بنا کنند.

در نهایت این پژوهش از محدودیت‌هایی همراه بود. محدودیت این پژوهش مربوط به قلمرو مکانی و زمانی مطالعه است. این مطالعه بر روی زوجین متقاضی طلاق شهر تهران اجرا شد. لذا در صورت تعمیم دهی باید جوانب احتیاط صورت گیرد. در این پژوهش نمونه‌گیری به صورت در دسترس اتخاذ شد و این می تواند نتایج پژوهش را با محدودیت‌هایی مواجه سازد. به پژوهشگران پیشنهاد می شود که در آینده مطالعاتی را طرح ریزی کنند که تأثیر درمان‌های تصویر سازی ارتباطی در کنار متغیرهای مختلف دیگر مانند سلامت روان، کیفیت زندگی، شادکامی در زوجین مورد بررسی قرار گیرد تا از این طریق دانش منسجمی در خصوص متغیرهای ذکر شده و روابط این سازه‌ها با سایر سازه‌ها که قابلیت بیشتری در برنامه ریزی‌های مربوطه دارد، حاصل شود. با توجه به برجسته بودن نقش تصویر سازی ارتباطی بر الگوهای ارتباطی زوجین، پیشنهاد می شود، برنامه‌هایی از قبیل سخنرانی، برگزاری کارگاه و جلسات آموزش ویژه در زمینه این درمان‌ها و الگوهای ارتباطی زوجین می تواند اثرگذار باشد.

به صورت کلی می‌توان گفت نتایج این پژوهش حاکی از اثربخشی آموزش با روش درمان مبتنی بر تصویرسازی ارتباطی بر (دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی) بود. این آموزش توانست به تنهایی باعث ارتقای مؤلفه ارتباط سازنده متقابل بین زوجین و کاهش مؤلفه‌های اجتناب متقابل و توقع/کناره‌گیری شوند. بنابراین این آموزش در مقایسه با گروه کنترل تفاوت معنی‌داری را نشان داد و می‌توان گفت اثربخشی آموزش با روش تصویرسازی ارتباطی در دلزدگی زناشویی، تعارضات زناشویی، نارضایتی جنسی و رفتارهای فرا زناشویی مؤثر می‌باشد.

سپاسگزاری

بدین وسیله نویسندگان مقاله از همه مشارکت‌کنندگان در انجام پژوهش، تشکر و قدردانی می‌کنند.

مشارکت نویسندگان

به منظور رعایت اصول اخلاقی تحقیق، توضیح هدف کار برای تمامی شرکت‌کنندگان صورت گرفت و به آن‌ها اطمینان داده شد که اطلاعاتشان محرمانه خواهد ماند؛ لذا تمامی افراد حاضر براساس رضایت شخصی در مطالعه شرکت کردند.

رضایت برای انتشار

این امر غیر قابل اجرا است.

منابع مالی

این پژوهش بدون حمایت مالی سازمان خاصی انجام شده است.

مشارکت نویسندگان

مقاله حاضر برگرفته از رساله دکتری نویسنده اول است. نویسنده اول (دانشجو) با همراهی دیگر نویسندگان، کل پژوهش را انجام داد و نویسندگان مقاله را مطالعه و تأیید کردند.

تعارض منافع

بنا بر اظهار نویسندگان، این مقاله حامی مالی و تعارض منافع ندارد.

منابع

Abu Ali RM, Al Hajeri RM, Khader YS, Ajlouni KM. Factors associated with sexual dysfunction in Jordanian women and their sexual attitudes. *Annals of Saudi medicine*. 2009 Jul; 29(4):270-4. <https://doi.org/10.4103/0256-4947.55312>.

Ajam E. Effect of direct and indirect educations of satellite on marital conflict and attitude to infidelity. *Journal of Islamic and psychology studies*. 2016; 10(18): 121-42. [In Persian]

Alipour S, Ezazi Bojnourdi E, Honarmand Dorbadam M, Moosavi S, DashtBozorgi Z. Effectiveness of Imago Therapy Training on Perspective Taking and Forgiveness in Females Damaged by Marital Infidelity. *Journal Health Promotion Management* 2018; 6(6): 46-52. URL: <http://jhpm.ir/article-1-775-fa.html>. [In Persian]

Alizade Nough B. Factors affecting emotional divorce and marital dissatisfaction of couples. *New approaches in Islamic studies*. 2020 Jun 21;3(2):119-38.. [In Persian]

Arabkhani H. Investigating the effectiveness of Nagy's contextual approach in self-compassion, subjective well-being and communication beliefs in maladjusted couples, Neyshabur Islamic Azad University, 2019. <https://doi.org/10.22034/aftj.2023.364912.1784>. [In Persian]

Askari-Nodoushan, A., Shams Ghahfarokhi, M., Shams Ghahfarrokhi, F. An Analysis of the Socioeconomic Characteristics of Divorce in Iran. *Strategic Research on Social Problems*, 2019; 8(2): 1-16. doi: 10.22108/srsp.2019.116983.1402. <https://sid.ir/paper/400401/fa>. [In Persian]

Bahrami N, Soleimani MA, Sharif Nia, SH, Masoudi R, Shaygan, H, Mohammad Rezaei Z. Sexual satisfaction of women in different contraceptive methods. *Iranian Journal of Nursing*, 2011; 25(76): 55-63. <https://sid.ir/paper/114119/fa>. [In Persian]

Bahrami N, Yaghoobzadeh A, Sharif Nia H, Soliemani M, Haghdoost A. Psychometric Properties of the Persian Version of Larsons Sexual Satisfaction Questionnaire in a Sample of Iranian Infertile Couples. *irje* 2016; 12(2): 18-31. <http://irje.tums.ac.ir/article-1-5513-fa.html> [In Persian]

Baratian A, Asadi M, Jamali A. The effectiveness of structural family therapy training on improving subscales of family function in couples. 2016. <https://doi.org/10.1111/jmft.12597>. [In Persian]

Barbara G, Pifarotti P, Facchin F, Cortinovi I, Dridi D, Ronchetti C, Calzolari L, Vercellini P. Impact of mode of delivery on female postpartum sexual functioning: spontaneous vaginal delivery and operative vaginal delivery vs cesarean section. *The journal of sexual medicine*. 2016 Mar; 13(3):393-401. <https://doi.org/10.1016/j.jsxm.2016.01.004>

Basharpour S. The effectiveness of cognitive processing therapy on the improvement of posttraumatic symptoms, quality of life, self-esteem and marital satisfaction in the women exposed to infidelity. *Family Counseling and Psychotherapy*, 2012; 2(2): 193-208. DOR: [20.1001.1.22516654.1391.2.2.4.1](https://doi.org/10.22516654.1391.2.2.4.1). [In Persian]

Cheraey, L., Goudarzi, M., akbary, M. Comparing the Effectiveness of Couple Therapy with Imago-Therapy and Feldman's Integrated Approach on Intimacy Commitment of Conflicting Spouses. *Quarterly Journal of Woman and Society*, 2019; 10(39): 239-254. <https://dorl.net/20.1001.1.20088566.1398.10.39.14.7>. [In Persian]

DeLongis A, Zwicker A. Marital satisfaction and divorce in couples in stepfamilies. *Current opinion in psychology*. 2017 Feb 1; 13:158-61. <https://doi.org/10.1016/j.copsyc.2016.11.003>.

Farahbaksh k., Shafieabadi Abd Elah, Ahamadi S.A., Delavar A. Comparison of the effectiveness of marital counseling using Ellis's cognitive method, Glasera's reality therapy and a combination of the two in reducing marital conflicts. *Counseling Research (News and Counseling Research)*. 2006; 5(18): 33-58. Available from: <https://sid.ir/paper/70076/en>. [In Persian]

Gholamrezaei H, Jarara J. The effectiveness of imagotherapy training (communicative visualization) on psychological symptoms (stress, anxiety and depression) of women affected by extramarital relations. *Recent Advances in Behavioral Sciences*. 2021; 6 (54): 492-500. URL: <http://ijndibs.com/article-۶۲۸-۱-fa.html>. [In Persian]

Gordon KC, Baucom DH, Snyder DK. An integrative intervention for promoting recovery from extramarital affairs. *Journal of marital and family therapy*. 2004 Apr; 30(2):213-31. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2004.tb01235.x>.

Halford WK, Sweeper S. Trajectories of adjustment to couple relationship separation. *Family process*. 2013 Jun; 52(2):228-43. <https://doi.org/10.1111/famp.12006>.

Hendrix H, Hunt H. Imago relationship therapy: Creating a conscious marriage or relationship. In *Preventive approaches in couples therapy* 1999 Jun 17 (pp. 169-195). Routledge.

Khoi Amini, Shafiabadi A, Delavar A, Nooranipour R. Comparing the effectiveness of two life skills training approaches and imagotherapy in improving the communication patterns of young couples in Bushehr city. *Consulting research*. 2014; 13(50): 54-79. <http://irancounseling.ir/journal/article-1-94-fa.html>. [In Persian]

- khosravi, J., moradi, O., Ahmadiyan, H., Yousefi, N. Causal Model of Tendency to Emotional Divorce Based on Couples' Communication Patterns Mediated by Marital Boredom (Case Study: Qasrshirin City). *Iranian Population Studies*, 2019; 5(2): 185-210. doi: 10.22034/jips.2019.113849. [In Persian]
- Larson JH, Anderson SM, Holman TB, Niemann BK. A longitudinal study of the effects of premarital communication, relationship stability, and self-esteem on sexual satisfaction in the first year of marriage. *Journal of sex & marital therapy*. 1998 Jul 1; 24(3):193-206.
- Lavner JA, Barton AW, Beach SR. Improving couples' relationship functioning leads to improved coparenting: A randomized controlled trial with rural African American couples. *Behavior therapy*. 2019 Nov 1; 50(6):1016-29. <https://doi.org/10.1016/j.beth.2018.12.006>
- Leeker O, Carlozzi A. Effects of sex, sexual orientation, infidelity expectations, and love on distress related to emotional and sexual infidelity. *Journal of marital and family therapy*. 2014 Jan; 40(1):68-91. <https://doi.org/10.1111/j.1752-0606.2012.00331.x>. [In Persian]
- Masumi Z, Shayan A, Ghaderi M, Roshanaei G, Fakori E. A Study on the Relationship Between Sexual Satisfactions and the Type of Delivery in Referrals to Clinics in Hamadan, 2014. *Nursing and midwifery journal* 2017; 15 (1): 67-75. <http://unmf.umsu.ac.ir/article-1-2984-fa.html>. [In Persian]
- Matin H, Hayati M. The effectiveness of IMAGO therapy group training on defensive mechanisms and Women's Problems. *Counseling Culture and Psychotherapy*. 2017 Dec 22; 8(32):63-87. <https://doi.org/10.22054/qccpc.2018.23933.1577>. [In Persian]
- Muro L, Holliman R, Luquet W. Imago relationship therapy and accurate empathy development. *Journal of Couple & Relationship Therapy*. 2016 Jul 2; 15(3):232-46. <https://doi.org/10.1080/15332691.2015.1024373>
- Navidi F. Investigating and comparing the relationship between marital burnout and organizational climate factors in employees of education offices and nurses in Tehran hospitals, Master's thesis in the field of counseling, Beheshti University, 2005. [In Persian]
- Pines A. *Couple burnout: Causes and cures*. Routledge; 1996 Dec 19. ISBN0-415-916. 32-1.
- Sanaei Zaker B, Barati, T. *Measures of family and marriage*. Tehran: Besat; 2007. [In Persian]
- Salarifar M, Dasht Bozorgi Z, Jadidi M. Comparing the Effectiveness of Imagotherapy Psychological Training and Acceptance and Commitment Therapy on Improving the Communication Patterns of Couples Seeking Divorce. *Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal* 2022; 11(8): 79-90. URL: <http://frooyesh.ir/article-1-3688-fa.html>. [In Persian]
- Schmidt CD, Luquet W, Gehlert NC. Evaluating the impact of the "Getting the love you want" couples workshop on relational satisfaction and communication patterns. *Journal of Couple & Relationship Therapy*. 2016 Jan 2; 15(1):1-8. <https://doi.org/10.1080/15332691.2014.978061>
- Shaker F, the effectiveness of imagotherapy on the level of marital infidelity and emotional regulation of couples in Darab city, the fifth international conference on psychology, educational sciences and lifestyle, Qazvin, 2017. <https://www.civilica.com/doc/815294>. [In Persian]
- Spring JA, Spring M. *After the affair: Healing the pain and rebuilding trust when a partner has been unfaithful*. (No Title). 1996. <https://cir.nii.ac.jp/crid/1130003902038827648>.
- Toplu-Demirtaş E, Fincham FD. Dating infidelity in Turkish couples: The role of attitudes and Intentions. *The Journal of Sex Research*. 2017 Feb 12; 55(2): 252-62. [Http://doi.org/10.1080/00224499.2017.1365110](http://doi.org/10.1080/00224499.2017.1365110)
- Trudel G, Goldfarb MR. Marital and sexual functioning and dysfunctioning, depression and anxiety. *Sexologies*. 2010 Jul 1; 19(3):137-42. <https://doi.org/10.1016/j.sexol.2009.12.009>
- Veysi A. The study of effectiveness of image relationship therapy on marriage satisfaction. *Knowledge & Research In Applied Psychology*. 2010; 11(42): 89-102. Available from: <https://sid.ir/paper/163826/en>. [In Persian]

White RG, Gumley AI, McTaggart J, Rattrie L, McConville D, Cleare S, McLeod HJ, Mitchell G. Acceptance and commitment therapy for depression following psychosis: An examination of clinically significant change. *Journal of Contextual Behavioral Science*. 2015 Jul 1; 4(3):203-9. <https://doi.org/10.1016/j.jcbs.2015.06.004>.

Yasai Seke, & Mothbeyan. (2022). Examining the relationship between personality traits and the quality of marital relationship on the attitude towards extramarital relationship in married women. *Journal of New Advances in Behavioral Sciences*, 7(55), 325-341

Zare baghbidi, M., Etemadifard, A. Determining the Mediating Role of Communication Skills in the Relationship between alexithymia and marital burnout of divorce client Couples in Yazd. *Social Psychology Research*, 2020; 10(38): 135-150. [doi: 10.22034/spr.2020.114700](https://doi.org/10.22034/spr.2020.114700). [In Persian]

